

ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ

# ✻ Τ Ο Μ Ε Γ Α Λ Ο Π Α Ι Δ Ι ✻

6.—

Ἄρχιζει τὸ διδάσκαμα ξανόρεξα. Τί ἔχει νὰ περιμένη ἀπὸ τὴν ἔκθεση τοῦ Δουκάνου; Κι αὐτὴ σὰν τίς ἄλλες θάναι, ἀδερφή τους, ὁμοια κι ἀπαράλλαχτη σὰ δυὸ σταλαγματιές νερό.

Διαβάζει. Ἡ ἔκθεση εἴτανε συνταγμένη σὲ μορφὴ ἐπιστολῆς.

## Κύριε δάσκαλε

«Ὅλη τὴ νύχτα τῆς Παραμονῆς καρτερούσαμε πότε θὰ προβάλλῃ στὴν πόρτα ὁ πατέρας. Εἶχε βγῆ ἀπὸ τὸ πρωτὶ γιὰ νὰ φροντίσῃ, ὅπως ἄκουσα νὰ λέῃ, γιὰ δανεικά. Τί νὰ κάνῃ ὁ καημένος ὁ πατέρας ἀφοῦ τὸν πάφανε ἀπὸ τὴ δουλειά; Μοῦ ἔταξε πὼς ἅμα οἰκονομῆσῃ τὰ λεφτά, θὰ μοῦ φέρῃ ἕνα ζευγάρι παπούτσια καινούρια γιατί αὐτὰ ποῦ φοράω εἶναι τρύπια καὶ φαίνονται τὰ νόχια μου. Πῶς νὰ πῆγαινα μὲ τρύπια παπούτσια στὴν ἐκκλησιά; Νὰ εἴτανε νὰ πάω ἄλλου πουθενὰ δὲν πείραζε, μὰ στὴν ἐκκλησιά καὶ τέτοια μέρα δὲν πᾶνε μὲ τρύπια παπούτσια. Ἡ μητέρα ὄλη ἐκείνη τὴ νύχτα εἴτανε πολὺ ἀνήσυχη. Νά, ἔρχεται, φτάνει ὁ πατέρας, μᾶς φέρνει κρέας καὶ παπούτσια καινούρια, μᾶς ἔλεγε. Μὰ ὁ πατέρας ἀργοῦσε πολὺ κείνο τὸ βράδυ νὰ γυρίσῃ στο σπίτι. Γύρισε περασμένα μεσάνυχτα. Γύρισε μεθυμένος, στουπὶ στο μεθύσι. Τρίλιζε, τὸ χνώτο του μύριζε κρασί ἀπὸ μακριά, καθὼς ἔκανε νάνοϊξη τὸ στόμα του. Τονὲ κοίταξα στὰ χέρια. Εἴτανε ἄδεια. Ὅστε κρέας, ὅστε παπούτσια. Ἡ μητέρα ἄρχισε νὰ τονὲ μαλλώνῃ, νὰ τοῦ λέῃ πιερά λόγια γιατί γύρισε μὲ τὰ χέρια ἄδειανά. Ὁ πατέρας γελοῦσε. Πῶς γελοῦσε παράξενα. Ἡ μητέρα ὄλο τονὲ μάλλωνε. Φαρμάκι τὰ λόγια τῆς. Δὲν εἶσαι ἀντρας ἐσύ, δὲν εἶσαι πατέρας; Πῶς βαστάει ἡ καρδιά σου νάφηνῃς τὰ παιδιὰ σου γυμνά, νησιτικὰ τέτοια μέρα ποῦ ξημερώνει; φώναζε. Ὁ πατέρας γελοῦσε. Ὑστερις σηκώθηκε ἀπάνω. Πῶς τονὲ θυμᾶμαι! Τί ἄγριο ποῦ εἴτανε τὸ μάτι του! Ἄρπαξε τὴ μητέρα ἀπὸ τὰ μαλλιά, τὴν ἔφερε γύρω κ' ἔπειτα τὴν ἐξάπλωσε χάμω. Ἐβριζε κίολας καὶ βλαστημοῦσε φριχτὰ καθὼς τὴν χτυποῦσε. Ἡ καημένη ἢ μητέρα φώναζε κ' ἔκλαιγε μὰ ὁ πατέρας ποῦ νάφηνῃ ἀπὸ τὰ χέρια του τίς κοσιδὲς τῆς. Ἐτρεξα γιὰ νὰ τὴν γλυτώσω γιατί φοβήθηκα πῶς θὰ τὴν ἐσκότωνε τὴν καημένη τὴ μητέρα. «Μὴ πατέρα, μὴν τὴν χτυπᾶς τὴ μητερούλα. Δὲ ζητάω καινούρια παπούτσια ἐγώ. Ἄς μὴν ἔχουμε καὶ κρέας» τοῦ φώναξα. Μὰ ὁ πατέρας δὲν ἄκουγε. «Ἄ, ἔτσι λοιπόν; ἤρθες καὶ τοῦλόγου σου νὰ τὴν γλυτώσῃς; ὄλοι δηλαδή ἐδῶ μέσα σμιζατε ἐνάντια μου σὰ νὰ ποῦμε» φώναζε καὶ μὲ ἄρχισε καὶ μένα στίς κλωτσιές. Ἐπειτα ἔπεσε στο κρεβάτι του κι ἄρχισε νὰ ροχαλιζῆ. Ἐγὼ ζύγωσα τὴ μητέρα ποῦ

εἶχε μαζωχτῆ σὲ μιὰν ἄκρη κι ἄρχισα νὰ τὴν ἐχαδεύω στο μάγουλο Κεῖνη ἔκλαιγε. Βρύση τὰ μάτια τῆς. Ἐκεῖ μείναμε ξύπνιοι ὡς τὸ πρωτὶ. Σὰν ἄρχισε νὰ σημαίνῃ ἢ καμπάνα τῆς ἐκκλησιᾶς γιὰ τὴ λειτουργία, ἢ μητέρα ἀκόμη ἔκλαιγε. Δὲν εἶχε κανεὶς κέφι γιὰ ἐκκλησιά. Μείναμε ὄλοι ἀλειτούργητοι. Ὁ πατέρας ροχαλιζε. Εἶχε πέσει στο κρεβάτι μὲ τὰ παπούτσια του λασπωμένα, ὅπως βρισκότανε. Φοβήθηκα μὴ μοῦ κρούσῃ. Ζύγωσα, πῆρα μιὰν ἀντρομίδα καὶ τοῦ τὴν ἔρριξα στίς πλάτες νὰ ζεσταθῆ. Ἐτσι πέρασα τὴ νύχτα αὐτὴ, ἀλειτούργητος, μὲ κλάματα. Ἄ! Τί νύχτα! Θὰ τὴν ἐθυμᾶμαι ἔσο ζω. Ποτὲ ὁ πατέρας δὲν εἴτανε τόσο ἄγριος κ' ἢ καημένη ἢ μητέρα δὲν ἐνοοῦσε νὰ πάψῃ τὰ δάκρυα ἔσο κι ἂν τὴν παρακαλοῦσα ἐγώ... Λοιπὸν δὲν εἶναι ἀλήθεια, κύριε δάσκαλε, πῶς δὲ θὰ μὲ τιμωρήσετε ποῦ δὲν ἔγραφα τὴν ἔκθεσή μου; Δὲν ἤθελα νὰ σᾶς γράψω ψευτιές γιατί! θυμᾶμαι ποῦ μᾶς εἶπατε νὰ εἶμαστε ἀληθινοί. Νὰ καὶ γὼ ποῦ σᾶς ἔγραψα ὄλη τὴν ἀλήθεια».

Δὲ βρῆκε νὰ τραθήξῃ πουθενὰ κόκκινη γραμμὴ. Ἡ πέννα στεγνὴ, ξερὴ ἔπεσε ἀπὸ τὰ χέρια του. Ἡ λάμπα σουτουνίζε καὶ μέσα σ' ἕνα φωτερὸ κύκλο ποῦ σκηνμάτιζε τὸ φῶς στο ταβάνι, μαζωγμένες καμπόσες μύγες κουδάρι, κοιμόντανε ἀπολαβαίνοντας τὴ ζεστασιά.

— Νὰ καὶ μιὰ φορὰ ποῦ μίλησε ἢ ψυχῆ. Τὸ κακόμοιρο τὸ παιδί! Τὴ στιγμὴ ποῦ νόμισε πῶς δὲν ἔγραψε ἔκθεση, τότες ἔγραψε τὴν καλῆτερη ἔκθεσή του.

Ἡ ἱστορία τοῦ Πέτρου Δουκάνου, μιὰ ἱστορία θλιθερὴ ἔσο καὶ χλιοσειπωμένη, ἄπλωσε στὴν ψυχῆ του ἕνα μαυρο σύννεφο. Τί ζητοῦσε τὸ παιδί αὐτὸ μὲ τὰ ροῦχα τὰ τριμμένα, μὲ τὰ βελουδένια ματόφυλλα, μὲ τὴ ματιά του πάντα ἀφαιρεμένη; Ἐνα ζευγαράκι καινούρια παπουτσάκια καὶ λίγο κρέας, καὶ τὴ μικρὴ αὐτὴ εὐτυχία δὲν μπόρεσε νὰ τὴν ἐβρῆ στο σπίτι του, μιὰ τέτοιαν ἐπίσημη μέρα. Τώρα νοιώθει πόσο ἄδικος, πόσο κούφιος στάθηκε πάντα μπρὸς στο παιδί αὐτό. Κάθε φορὰ ποῦ τὸδλεπε νὰ καρφώνῃ τὰ μάτια του σ' ἕνα σημεῖο ἀκούνητα, ἀφαιρεμένα, κι αὐτὸς ἄρχιζε ἐπιπόλαια πάνω ἀπὸ τὴν ἔδρα νὰ τὸ μαλλώνῃ γιὰ τὴν ἀπροσεξία του, ποὺς ξέρει ἂν τὴ στιγμὴ ἐκείνη μέσα στὴν ψυχῆ τοῦ παιδιοῦ αὐτοῦ δὲν ἔδραζε ἢ τρικυμία, ἢ δὲν ἔδλεπε τὸν πατέρα του νὰ δέρνῃ τὴ μάννα του, ἢ δὲν ὀραματιζότανε ἕνα ζευγάρι καινούρια παπούτσια ἢ μιὰ καινούρια, ζεστὴ φορεσίτσα!

— Δὲν εἶμαι ἄξιος γιὰ δάσκαλος σὰ δὲν μπορῶ νὰ ἰδῶ βαθειά, μέσα στὴν ψυχῆ τῶν παιδιῶν, μουρμούρισε.

Βυθισμένος σὲ σκέψες ἄφησε τὴ ματιά του νὰ πλανιέται πάνω στὴν κόλλα σὰ νὰ χἀίδευε τὰ γράμματα.

— Ὡς τόσο βλογημένη ἢ στιγμὴ ποῦ τοῦ ἀνοίξε τὴν ψυχῆ. Δίχως τὸ θλιθερὸ αὐτὸ ἐπεισόδιο, θὰ ἔακο-

λουθοῦσε ἀκόμα νὰ μοῦ παρουσιάζεται ἡ ψυχὴ του φα-  
σκιωμένη σὰ μούμια...

Σὰ μπῆκε ὁ Ἀλέξης μέσα στὴν αἴθουσα μὲ τὰ  
τετράδια στὸ χέρι, εἶχε τὸ ὕψος σοβαρό, βαρὺ. Τὰ παι-  
διὰ τὸν κοιτάζανε στὰ μάτια. Ἄνυπομονοῦσαν νὰ  
μάθουνε τί βαθμὸ πῆρε καθέννας πού σὲ αὐτὸ περιορι-  
ζότανε ἔλο τὸ ἐνδιαφέρο τους. Ὁ Ἀλέξης ἀκούμπησε  
τὰ τετράδια πάνω στὴν ἔδρα. Ἐπειτα μὲ τὰ μάτια  
του ἀναζήτησε τὸν Πέτρο Δουκάνο. Κεῖνος μικρόσω-  
μος καθὼς εἶτανε, εἶχε χωνέψει μέσα στὸ θρανίο, ἀνά-  
μεσα στὰλλα παιδιὰ, μὲ τὰ μάτια κατεβασμένα, τρέ-  
μοντας στὴν ἰδέα πὼς τὸν περίμενε κανένα ρεζίλημα  
μέσα στὴν τάξη.

Ὁ Ἀλέξης ἀρχίζει τὴν κρίση του γιὰ τὶς ἐκθέσεις  
μ' ἓνα γενικὸ χαρακτηρισμό.

— Καὶ πάλε, παιδιὰ, δὲν ἔμεινα φχαριστημένους ἀπὸ  
τὴ δουλειὰ σας. Μοῦ ἀραδειάσατε πάλε λέξεις ξερές,  
δίχως περιεχόμενο, φράσεις τριμμένες, ξεπλυμένες. Ἀλή-  
θεια, ζωὴ, αἵστημα, χρῶμα δὲν βρήκα πουθενά. Τὴν  
ψυχὴ σας δὲν τὴν εἶδα, δὲν τὴν ἐμυρίστηκα σὰ λου-  
λοῦδι, τὴν ἐκρατήσατε κλειδωμένη σὰν κήπο πού τὸν  
βλέπει κανεὶς ἀπόξω, τὸν φαντάζεται μὰ δὲν μπορεῖ  
νὰ μπῆ μέσα καὶ νὰ τὸν χαρῆ...Μιά ἐκθεση μόνο ἀξιζε  
καὶ αὐτὴ παίρνει τὸν πρῶτο βαθμὸ. Ἄριστα.

Τὰ παιδιὰ γουρλώσανε τὰ μάτια τους. Καθέννας εἶχε  
τὴν ἐλπίδα πὼς αὐτὸς ὁ ἴδιος θὰ εἶτανε ὁ εὐτυχισμένος  
πού πῆρε τὸν πρῶτο βαθμὸ. Μόνο ὁ Δουκάνος δὲν ἐλ-  
πίζει τίποτα, εἶναι μάλιστα φχαριστημένος νὰ γλυτ-  
τώσῃ τὴν τιμωρία καὶ κρύβεται πίσω ἀπὸ τὶς πλάτες  
τῶ συμμαθητῶν του πού κάθονται στὸ μπροστινὸ  
θρανίο γιὰ νὰ μὴν τὸν ἴδωθε.

— Εἶναι ἡ ἐκθεση τοῦ Πέτρου Δουκάνου, φωνάζει ὁ  
Ἀλέξης.

Ἐμφιασμένα τὰ παιδιὰ γυρίζουνε τὰ μάτια στὸ  
συμμαθητὴ τους. Αὐτὸς ἄριστα, αὐτὸς πού δὲν πῆρε  
ποτέ του καλὸ βαθμὸ; Πὼς γίνεται τέτοιο θάμα;

— Θὰ τὴν ἀντίγραψε.

— Θὰ τοῦ τὴν ἔγραψε κανένας μεγάλος, ψιθύρισε  
μὲ φτόνο κάποιος παιδί πούτανε συνηθισμένο νὰ παίρ-  
νῃ τὸν πρῶτο βαθμὸ. Ὁ Δουκάνος εἶχε χωνέψει στὸ  
θρανίο. Μὲ τὰ μάτια χαμηλωμένα συλλογιότανε πὼς  
εἶτανε δυνατὸ νὰ πάρῃ αὐτὸς τὸν πρῶτο βαθμὸ, αὐτὸς  
πού δὲν ἔγραψε κίβλας ἐκθεση μὰ ἓνα γράμμα. Μὴν  
τὸν κοροῖδευε ὁ δάσκαλος, μὴν ἀρχίζε ἀπὸ τὸ χωρατὸ  
γιὰ νὰ καταλήξῃ στὴν τιμωρία;

— Ὁ Δουκάνος ἔγραψε μὲ αἵστημα, ἄφησε τὴν  
ψυχὴ του νὰ μιλήτῃ. Ἔτσι νὰ γράφετε καὶ σεῖς παι-  
διὰ, πρόστασε ὁ Ἀλέξης.

Τέλειωσε τὸ μάθημα. Τὰ παιδιὰ σὰ μελισσολόγ ξε-  
χουθήκανε ὄξω ἀπὸ τὴν κάμαρα βουίζοντας. Τελευταῖος  
ἔδωκε ὁ Δουκάνος. Μὲ τὰ μάτια χαμηλωμένα πέρασε  
μπρὸς ἀπὸ τὸν Ἀλέξη πού στεκότανε στὴν ἔδρα ὀρθός,

συλλογισμένος, προσπαθώντας νὰ περάσῃ ἀπαρτη-  
ρητος.

— Ἐλα δὼ Πέτρο, φώναξε ὁ Ἀλέξης.

Τὸ παιδί σταμάτησε τρομαγμένο.

— Εἶσαι ἓνα καλὸ παιδί, πρόστασε.

Τὸ ἀγκάλιασε καὶ τὸ φίλησε στὰ μάτια. Τὴ στιγμὴ  
ἐκείνη ἔμπαινε μέσα στὴν τάξη ὁ διευθυντής.

— Κύριε Ἀλέξη, γιὰ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, συλλογι-  
στήτε τὴ θέση σας φώναξε κ' ἡ ματιὰ του, γιομάτη  
ὕποψιες, κόλλησε πάνω στὸ πρόσωπο τοῦ Ἀλέξη.

Κεῖνος δὲν ὑπωπτεύθηκε τίποτα.

— Δὲν μποροῦσα' ἔτσι μόνο μποροῦσα νὰ ξεθυμάνω;

— Νὰ ξεθυμάνετε; Τί λέτε; Ξαναεἶπε ὁ λυκειάρ-  
χης ἀπορώντας.

Ὁ Πέτρος Δουκάνος εἶχε φύγει καὶ μέσα στὴν τάξη  
εἶχανε ἀπομείνει ὁ διευθυντὴς καὶ ὁ Ἀλέξης. Κεῖνος  
πῆρε τὴν ἐκθεση καὶ τὴν πρόσφερε στὸ διευθυντή.

— Κοίταξε νὰ δῆς ἂν ἔχω ἄδικο, εἶπε.

Ὁ διευθυντὴς πῆρε τὴν κόλλα καὶ ἀρχισε νὰ δια-  
βάξῃ. Συχνὰ κοντοστεκότανε ἂν καὶ τὸ γράψιμο εἶτανε  
καθαρό.

— Εἶδατε τί φυσικά, τί ἀληθινά, τί δυνατά; εἶπε  
στὰ τελευταῖα ὁ Ἀλέξης.

Ὁ διευθυντὴς σκέφτηκε κάμποσο.

— Μὰ δὲν τοὺς ἔδινες κανένα ἄλλο θέμα πιδ ζου-  
μερό, μουρμούρισε ζαρώνοντας τὰ χεῖλια του.

— Δηλαδή σὰν τί; ρώτησε σιγαλὰ ὁ Ἀλέξης ἐκ-  
πληχτος.

Κεῖνος σκέφτηκε πάλε.

— Μὰ εἶναι τόσα πράματα... Νά, περὶ τῆς ἐν Μα-  
ραθῶνι μάχης, περὶ τῆς ἐκπολιτιστικῆς δυνάμεως τοῦ  
Ἑλληνισμοῦ, περὶ τῆς σχέσεως τοῦ Ἑλληνισμοῦ πρὸ  
τὸν Χριστιανισμόν.

Ὁ Ἀλέξης δὲν ἀπάντησε.

(Ἀκολουθεῖ)

## Ο ΜΕΓΑΛΟΠΗΝΟΣ

καὶ ἀληθινὰ Πινδαρικὸς ὕμνος τοῦ Παλαμᾶ πού  
στολιζει σήμερα τὶς τέσσερις πρῶτες σελίδες  
τοῦ φύλλου, δὲ μᾶς ἄφισε τόπο γιὰ τὴν ἄλλη,  
τὴν ταχτικὴ ὕλη τοῦ «Νουμᾶ». Μὰ τόσο τὸ  
καλύτερο, γιὰτὶ ἔτσι ὅπως βγαίνει τὸ ση-  
μερὸν φύλλο, μὲ τὰ τρία μοναχὰ ἀριστουρ-  
γήματα, τὸ «Στ' ἄρματα», τὸν «Ὀθέλλο»  
καὶ τὸ «Μεγάλο παιδί», εἶναι τὸ πιὸ διαλε-  
χτὸ φύλλο ἀπ' ὅσα ἴσαμε σήμερα ἐβγαλε ἐλ-  
ληνικὸ περιοδικὸ καὶ μᾶς δίνει κάθε δικαίω-  
μα νὰ περιφανευόμαστε.